

ΙΕΡΟΣ ΠΟΛΥΚΑΡΠΟΣ

ΘΡΗΣΚΕΥΤΙΚΟΝ ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΟΝ ΚΑΘ' ΕΒΔΟΜΑΔΑ

ΠΡΟΝΟΙΑ ΜΕΝ ΚΑΙ ΕΠΙΣΤΑΣΙΑ ΤΟΥ ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΟΥ ΣΜΥΡΝΗΣ ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΥ

ΔΑΠΑΝΗ ΔΕ ΚΑΙ ΠΡΟΣ ΟΦΕΛΟΣ ΤΗΣ ΘΡΗΣΚ. ΑΔΕΛΦΟΤΗΤΟΣ "ΕΥΣΕΒΕΙΑΣ"

ΕΤΟΣ Β'. || ΕΝ ΣΜΥΡΝΗ τῆ 5 Ἰανουαρίου 1912₃ || ΑΡΙΘ. 92

« Καὶ ἐγένετο ἐν ἐκείναις ταῖς ἡμέραις, ἦλθεν Ἰησοῦς ἀπὸ Ναζαρετ τῆς Γαλιλαίας, καὶ ἐβαπτίσθη ὑπὸ Ἰωάννου εἰς τὸν Ἰορδάνην· καὶ εὐθέως ἀναβαίνων ἀπὸ τοῦ ὕδατος, εἶδε σχιζομένους τοὺς οὐρανοὺς, καὶ τὸ Πνεῦμα ὡσεὶ περιστερὰν καταβαῖνον ἐπ' αὐτόν».

(Μαρκ. α', 9-11),

ΕΙΣ ΤΑ ΑΓΙΑ ΘΕΟΦΑΝΕΙΑ

«Καὶ ἰδοὺ ἀνεψόχθησαν αὐτῶ οἱ οὐρανοί, καὶ εἶδε τὸ πνεῦμα τοῦ Θεοῦ καταβαῖνον ὡσεὶ περιστεράν, καὶ ἐρχόμενον ἐπ' αὐτόν».

Καὶ ἰδοὺ φωνὴ ἐκ τῶν οὐρανῶν λέγουσα, οὗτός ἐστιν ὁ υἱός μου ὁ ἀγαπητός, ἐν ᾧ ἠυδόκησα» (Ματθ. 3, 16,17).

Λαμπρὰ καὶ ἔνδοξος, εὐσεβεῖς καὶ ἀγαπητοὶ τοῦ «Ἰ. Πολυκάρπου» ἀναγνώσται, ἦτο ἡ παρελθοῦσα τῶν Γενεθλίων τοῦ Κυρίου ἑορτὴ λαμπροτέρα ὅμως καὶ ἔνδοξοτέρα εἶναι ἡ παροῦσα τῶν Θεοφανείων ἡμέρα.

Καὶ τότε, ἅμα ἐγεννήθη ὁ Ἰησοῦς, ἐρράγησαν καὶ ἠνεψόχθησαν οἱ οὐρανοὶ καὶ ἀπεκάλυψαν ὅλην τὴν θείαν αὐτῶν μεγαλειότητα καὶ χαρὰν, καὶ τότε ἰδοὺ ἀστῆρ, ὀδηγῶν τοὺς ἕξ Ἀνατολῶν μάγους «ἕως οὗ ἐλθῶν ἔστη ἐπάνω οὗ ἦν τὸ παιδίον»· καὶ τότε ἄγγελος ἐμφανισθεὶς εἰς τοὺς ποιμένας ἐλάλησεν αὐτοῖς «Ἰδοὺ εὐαγγελίζομαι ὑμῖν χαρὰν μεγάλην, ὅτι ἐτέχθη ὑμῖν σήμερον Σωτὴρ». Χορὸς δὲ ἀγγελικὸς «πλήθος στρατιᾶς οὐρανόυ», προκύψαντες ἐκ τῶν οὐρανῶν ἐδοξολόγησαν, τὸν τεχθέντα Θεάνθρωπον ἡμῶν Λυτρωτὴν, ψάλλοντες τὸ «δόξα ἐν Ὑψίστοις Θεῶ, καὶ ἐπὶ γῆς εἰρήνη, ἐν ἀνθρώποις εὐδοκία».

Καὶ κατὰ τὴν μεγάλην ταύτην τῶν Θεοφανείων ἡμέραν, ἅμα ἐβαπτίσθη ὁ Κύριος τῆς δόξης καὶ ἐξῆλθεν εὐθὺς ἀπὸ τοῦ ὕδατος, «καὶ ἰδοὺ ἀνεψόχθησαν αὐτῶ οἱ οὐρανοί· ἀλλ' ἀντὶ ἀστέρος, φωτεινοῦ δηλονότι ἀγγελικοῦ οὐρανόυ σώματος, ἰδοὺ καταβαίνει αὐτὸ τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον, τὸ τρίτον πρόσωπον τῆς Ἁγίας Τριάδος, καὶ ἐν εἴδει περιστερᾶς ἐρχεται ἐπὶ τὸν Ἰησοῦν· ἀντὶ δὲ φωνῆς καὶ δοξολογίας ἀγγελικῆς, ἣτις ἀντήχησεν ἐπὶ τῶν ὄρο-

πεδίων καὶ ὑψωμάτων τῆς Βηθλεὲμ, ἀκούεται ἐκ τῶν οὐρανῶν φωνή, φωνὴ Κυρίου ἐπὶ τῶν ὑδάτων, ἀντηχοῦσιν ἐκεῖ εἰς τὰς ἐρήμους τοῦ Ἰορδάνου λόγοι ὑψίστης σπουδαιότητος, δίδονται ἐκεῖ ἢ περὶ τοῦ δευτέρου προσώπου τῆς Ἁγίας Τριάδος μαρτυρία τοῦ Πατρὸς, φωνὴ λέγουσα: «οὗτός ἐστιν ὁ υἱός μου ὁ ἀγαπητός, ἐν ᾧ ἠυδόκησα».

Εἰς τὴν παροῦσαν μεγαλειέραν τῆς τῶν Γενεθλίων πανηγύρεως ἑορτῆν τοῦ Βαπτίσματος, εἰς τὸ ὅποιον ἡ Κεφαλή τῆς Ἐκκλησίας ὑπεβλήθη, καὶ τὸ ὅποιον ὑπῆρξε τὸ πρῶτον καὶ ἐπισημότερον τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ βῆμα, ὅπως εἰσέλθη εἰς τὴν ἐπίσημον καὶ δημοσίαν αὐτοῦ ὑπουργίαν καὶ διακονίαν, ἐγὼ διακρίνω τρία κατ' ἐξοχὴν μεγάλα καὶ θαυμαστὰ σημεῖα :

α'.) ἀνοίγονται οἱ οὐρανοί,

β'.) γίνεται ἡ φανέρωσις τῆς Ἁγίας Τριάδος,

καὶ γ'.) γίνεται λόγος περὶ ἀκουσθείσης φωνῆς ἐκ τοῦ οὐρανοῦ.

Περὶ τῶν τριῶν τούτων σημείων λαλεῖ ἡ σημερινή μου αὕτη πραγματεία καὶ μελέτη.

α') Ἀνοίγονται σήμερον οἱ οὐρανοί· «Καὶ ἰδοὺ ἀνεψόχθησαν αὐτῶ οἱ οὐρανοί». Πρέπει νὰ πιστεύωμεν ὅτι μᾶλλον δι' ἡμᾶς παρὰ διὰ τὸν Ἰησοῦν Χριστὸν ἀνεψόχθησαν ἐν τῷ βαπτίσματι τοῦ Κυρίου οἱ οὐρανοί· διὰ τὸν Ἰησοῦν Χριστὸν οἱ οὐρανοὶ ἦσαν πάντοτε ἠνεωγμένοι αὐτὸς ὡς τέλειος Θεὸς ἦτο ταῦτοχρόνως, καὶ ἐν τῷ Ἰορδάνῃ σωματικῶς, καὶ ἐν τοῖς οὐρανοῖς πραγματικῶς, ἐν τῷ θρόνῳ τῆς δόξης του, πανταχοῦ παρῶν καὶ τὰ πάντα πληρῶν ὁ ἀπερίγραπτος.

«Ἀνεψόχθησαν οἱ οὐρανοί», δ. ἔ. ἠνεψόχθη δι' ἡμᾶς ἡ πρὸς τοὺς οὐρανοὺς ἄγουσα θύρα, ἡ μεγάλη καὶ βασιλικὴ θύρα, ἡ θύρα τοῦ βαπτίσματος, διὰ τῆς ὁποίας οἱ ἄνθρωποι, καὶ αὐτοὶ οἱ ἔσχατοι ἁμαρτωλοὶ, εἰσέρχονται εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ, εἰς τὴν βασιλείαν πρῶτον τῆς χάριτος, ὁποία εἶναι ἡ ἀληθῆς ἐπὶ γῆς μία, ἁγία, καθολικὴ καὶ ἀποστολικὴ Ἐκκλησία, καὶ τοῦτο διὰ τοῦ βαπτίσματος, διὰ τοῦ ὁποίου μόνου δίδεται εἰς πάντα γενικὴ ἄφε-

σις, ἀμνηστεία καὶ χάρις, καὶ διὰ τῆς βασιλείας τῆς χάριτος εἰσέρχονται εἰς τὴν βασιλείαν τῆς δόξης, γενόμενοι υἱοὶ καὶ κληρονόμοι τῆς βασιλείας τῶν οὐρανῶν καὶ συγκληρονόμοι Χριστοῦ.

«Καὶ ἰδοὺ ἀνεώχθησαν σήμερον οἱ οὐρανοὶ»: ὁ. ἔ. αἱ κεκλεισμέναί πύλαι τοῦ Παραδείσου, τὰς ὁποίας ἔκλεισεν ἡ παράβασις τῶν πρωτοπλάστων ἰδοὺ ἀνεώχθησαν πλέον δι' ἡμᾶς τοὺς ἁμαρτωλοὺς, καὶ καλούμεθα νὰ εἰσέλθωμεν εἰς τοὺς οὐρανοὺς, ὅπου εἶνε ἡ ἀληθῆς πατρίς μας, ὅπου μᾶς περιμένει ὁ κληρὸς τῶν ἁγίων, ἡ βασιλεία τοῦ Θεοῦ, τῆς ὁποίας γινόμεθα υἱοὶ κατὰ χάριν καὶ τέκνα τοῦ Θεοῦ διὰ μόνου τοῦ βαπτίσματος.

Εἶναι ὡσὰν ν' ἀπλώνη σήμερον τὰς ἀγκάλας του ὁ οὐρανὸς ἐπὶ τοὺς βεβαπτισμένους ἡμᾶς εἰς τὸ ὄνομα Πατρὸς, Υἱοῦ καὶ Ἁγίου Πνεύματος διὰ νὰ ἐναγκαλισθῇ καὶ ἀνυψώσῃ ἡμᾶς μέχρις ἐκεῖ, ὅπου «πρόδρομος ὑπὲρ ἡμῶν εἰσήλθε Χριστός». Αὐτὴν δὲ τὴν γλυκεῖαν ἐλπίδα, αὐτὴν τὴν ἐξαιρετικὴν χάριν καὶ τὸ προνόμιον ἔχομεν πάντες οἱ βεβαπτισμένοι εἰς τὸ ὄνομα τοῦ Κυρίου· ἡμεῖς ἔχομεν αὐτὸ τὸ χάρισμα, αὐτὴν τὴν σφραγίδα τῆς δωρεᾶς, ὅσοι ἐλάβομεν τὸ λουτρὸν τῆς παλιγγενεσίας, ὅσοι εἶδομεν τὸ φῶς τὸ ἀληθινόν, καὶ ἐλάβομεν τὸν ἁγιασμὸν, τὴν καθαρσιν, τὴν νέαν κτίσιν ἐντὸς τοῦ ὕδατος τοῦ βαπτίσματος τῆς Χριστιανικῆς κολυμβήθρας, καὶ καθαρισθέντες ἐγείναμεν αὐθις υἱοὶ Θεοῦ κατὰ χάριν.

β.) Ἀπολύπτεται σήμερον ἐν Ἰορδάνῃ ὁ ἐν Τριάδι Θεὸς τῶν Χριστιανῶν, τοῦθ' ὅπερ εἶνε ἡ οὐσία, τὸ κεντρικὸν δόγμα καὶ ὁ θεμέλιος λίθος τοῦ Χριστιανισμοῦ, ὅστις εἶνε ἡ μόνη ἐπὶ γῆς θρησκεία, ἣτις ἀποδέχεται καὶ πιστεύει ἓνα Θεόν, ἀλλὰ Θεὸν τρισοπόστατον, «Πατέρα, Υἱὸν καὶ Ἁγιον Πνεῦμα, Τριάδα ὁμοούσιον καὶ ἀχώριστον».

Ἀποκαλύπτεται πρῶτον ὁ Πατὴρ ἄνωθεν, ὅστις μαρτυρεῖ, ἀποκαλύπτεται δευτέρον ὁ Υἱὸς κάτωθεν, ὅστις βαπτίζεται, ἀποκαλύπτεται τρίτον τὸ Πνεῦμα τὸ Ἁγιον, τὸ ὁποῖον κατεβαίνει ἄνωθεν ἐπὶ τὸν Ἰησοῦν ἐν εἴδει περιστερᾶς.

Ὁ Ἰορδάνης εἶνε τὸ μέγα Σχολεῖον καὶ Διδασκαλεῖον τῆς Ἁγίας Τριάδος, διότι ἐκεῖ ἐν τῷ Ἰορδάνῃ, κατὰ τὸ βάπτισμα τοῦ Κυρίου, παιδευόμεθα τὴν περὶ τοῦ ἀγεννήτου Πατρὸς γνῶσιν, τὴν περὶ τοῦ Μονογενοῦς Υἱοῦ ἐπίγνωσιν, τὴν περὶ τοῦ Ἁγίου Πνεύματος πληροφορίαν.

Ἐν τοῖς οὐρανοῖς ὁ Πατὴρ, ὁ ἐπὶ πάντων καὶ ἐν πᾶσι Θεὸς, τὸ πρῶτον πρόσωπον τῆς Ἁγίας Τριάδος, ἡ πηγὴ τῆς Θεότητος, ἐκ τοῦ ὁποίου γεννᾶται ἀχρόνως ὁ Υἱὸς, καὶ ἐκπορεύεται αἰωνίως τὸ Ἁγιον Πνεῦμα· βαπτίζεται δεύτερον ἐν τῷ Ἰορδάνῃ ὁ Υἱὸς, τὸ δεύτερον πρόσωπον τῆς Ἁγίας Τριάδος, τὸ ὁποῖον «ἐκ γαστρὸς προδ' Ἐωσφόρου γεννᾷ ὁ Πατὴρ», «ὃς ἦν ἐν ἀρχῇ πρὸς τὸν Πατέρα, καὶ χωρὶς τοῦ ὁποίου οὐδὲ ἐν ἐγένετο» ἐκ τῶν γενομένων κτισμάτων καὶ δημιουργημάτων, ἐν τῷ ὁποίῳ κατοικεῖ ὅλον τὸ πλήρωμα τῆς Θεότητος πραγματικῶς, ὁ Υἱὸς ὁ ἀγαπητὸς, διὰ τοῦ ὁποίου εὐδόκησεν ὁ Θεὸς νὰ δώσῃ τὴν εἰρήνην καὶ τὴν καταλλαγὴν, τὴν χάριν καὶ τὴν σωτηρίαν, τὴν δικαίωσιν καὶ τὸν ἁγιασμὸν εἰς τοὺς ἀνθρώπους· καὶ ταῦτα πάντα δωρεὰν καὶ χάρισμα, διὰ τοῦ βαπτίσματος. Καὶ τρίτον φανεροῦται τὸ τρίτον πρόσωπον τῆς Ἁγίας Τριάδος, τὸ Πνεῦμα τὸ Ἁγιον, ἐρχόμενον ἐπὶ τὸν βαπτιζόμενον Χριστὸν ἐν εἴδει περιστερᾶς, διότι ἡ περιστερὰ ἦτο τὸ σύμβολον τῆς εἰρήνης καὶ τῆς καταλλαγῆς μεταξὺ Θεοῦ καὶ ἀνθρώπων, μεταξὺ οὐρανοῦ καὶ γῆς. Ἐν εἴδει περιστερᾶς καταβαίνει τὸ Ἁγιον Πνεῦμα, ἵσως ἵσως ἵνα μᾶς ὑπενθυμίσῃ ὅτι καὶ πάλαι ποτὲ περιστερὰ ἦτο τὸ πτηνόν, τὸ ὁποῖον ἐπὶ Νῶε ἀνήγγειλε τὴν κατάπαυσιν τοῦ κατακλυσμοῦ, ὡς καὶ ἐν εἴδει περιστερᾶς δωροφορεῖται εἰς τὸν κόσμον ἡ κατάπαυσις τοῦ παγκοσμίου κατακλυσμοῦ τῆς ἁμαρτίας ἐπὶ τῆς γῆς.

Ἐχομεν λοιπὸν ἐνταῦθα ἐν τῷ Ἰορδάνῃ τὴν παρουσίαν τῶν τριῶν προσώπων τῆς Ἁγίας Τριάδος, ἔχομεν τὸν Θεὸν Πατέρα ὁμιλοῦντα μετὰ φωνῆς ἐκ τῶν οὐρανῶν, ἔχομεν Θεὸν τὸν Υἱὸν πεφανερωμένον ἐν σαρκὶ καὶ βαπτιζόμενον, ἔχομεν Θεὸν τὸ Ἁγιον Πνεῦμα καταβαῖνον ὡσεὶ περιστερὰν, καὶ οὕτω δυνάμεθα νὰ πιστεύωμεν καὶ ὁμολογῶμεν, ὅτι τὸ ἔργον τῆς σωτηρίας τοῦ ἀνθρώπου,

τὸ ὁποῖον διὰ βαπτίσματος τελεῖται, ἦτο τὸ ἀποτέλεσμα τῶν προαιωνίων βουλῶν τῶν τριῶν προσώπων τῆς μιᾶς, ὁμοουσίου καὶ ἀδιαιρέτου Τριάδος.

γ.) Τρίτον ἐξαίσιον τῆς σημερινῆς ἐορτῆς σημεῖον εἶνε ἡ φωνὴ καὶ μαρτυρία τοῦ Πατρὸς ἐκ τῶν οὐρανῶν.

Περὶ οὐδεμιᾶς ἄλλης τοιαύτης φωνῆς ἐξ οὐρανοῦ πρότερον γενομένης ἔχομεν γνῶσιν ἐκτὸς τῆς φωνῆς τῆς ἀκουσθεῖσης, ὅτε ἐδίδετο ὁ Νόμος ἐπὶ τοῦ Ὄρους Σινᾶ. Ἄμφοτεραι αἱ περιστάσεις ἦσαν σπουδαιόταται. Καὶ ὅτε ἐδίδετο ὁ Νόμος διὰ Μωσέως, καὶ ὅτε ἤρχετο ἡ χάρις διὰ τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ, αὐτὸς ὁ Πατὴρ ἔδιδε φωνὴν ἐκ τοῦ οὐρανοῦ. Ἐν Σινᾶ ἐν τῇ εἰσαγωγῇ τοῦ Νόμου ἡ φωνὴ ἔλεγεν «Ἐγὼ εἰμὶ Κύριος ὁ Θεός σου». Ἐν τῷ Ἰορδάνῃ ἡ αὐτὴ φωνὴ λέγει: «οὗτός ἐστιν ὁ υἱός μου ὁ ἀγαπητός».

Αὐτὴ ἡ θεία φωνὴ καὶ μαρτυρία ἦλθεν ἀργότερον ἐξ οὐρανοῦ καὶ ἐν τῷ ὄρει τῷ ἁγίῳ, ὅτι μετεμορφώθη ὁ Ἰησοῦς. Τὸ διατὶ ἡ φωνὴ αὕτη ἦλθεν ἐν τῷ Ἰορδάνῃ καὶ ἐν Θαβῶρ θὰ εἴπωμεν, Θεοῦ θέλοντος, ἄλλοτε.

Ἡ φωνὴ αὕτη τοῦ Πατρὸς σήμερον διακηρύττει ἄνωθεν, ὅτι ὁ Ἰησοῦς εἶνε ὁ πρὸ αἰῶνων προωρισμένος νὰ τελέσῃ τὸ ἔργον τῆς ἡμετέρας ἀπολυτρώσεως, ὅστις ἐν τοῖς ὕδασι τοῦ βαπτίσματος προδιατυποῖ διὰ τὴν πλύνῃ τὰς ἁμαρτίας ἡμῶν ἐν τῷ αἵματι αὐτοῦ, τὸ ὁποῖον θὰ δώσῃ ἡμῖν τὸν ἰλασμόν καὶ τὴν σωτηρίαν. Τὸ βάπτισμα τοῦ ὕδατος, τὸ ὁποῖον ἡμεῖς βαπτίζομεθα εἶνε ὁ τύπος τοῦ βαπτίσματος τοῦ αἵματος, τὸ ὁποῖον ἐβαπτίσθη ἡ Κορυφὴ τῆς Ἐκκλησίας μας, ὁ Χριστός, διότι ὅσοι ἐβαπτίσθημεν, «εἰς τὴν θάνατον Αὐτοῦ ἐβαπτίσθημεν· συνετάφημεν οὖν αὐτῷ διὰ τοῦ βαπτίσματος εἰς τὴν θάνατον τοῦ Χριστοῦ».

Αὐτὴ ἡ θεία φωνὴ καταβαίνει καὶ ἐπὶ πάντας ἡμᾶς τοὺς υἱοὺς κατὰ χάριν, ὅσοι βεβαπτισμένοι εἰς τὸ ὄνομα Πατρὸς, Υἱοῦ καὶ Ἁγίου Πνεύματος, εἴμεθα λελουμένοι καὶ καθαροὶ ἀπὸ πίσης κηλίδος, καθαροὶ τὴν συνείδησιν, μὴ ἔχοντες τύψεις συνειδότος, καθαροὶ τὸν νοῦν, διανοούμενοι καὶ προνοούμενοι καλὰ περὶ πάντων ἀνθρώπων, καθαροὶ τὴν καρδίαν, χωρὶς νὰ βαρύνῃ αὐτὴν κανὲν φανερὸν ἢ κρύφιον ἁμάρτημα.

Αὐτὴ ἡ θεία φωνὴ καταπέμπεται ἄνωθεν καὶ καταβαίνει ἐφ' ἡμᾶς, ἐπὶ τὴν Ἐκκλησίαν μας, ἐπὶ τὸ εὐσεβὲς Γένος μας, ὅταν μέγα τι καὶ ἔκτακτον διὰ τὰς τύχας ἡμῶν καὶ τῆς Ἐκκλησίας μας τελῆται γεγονός.

Ἡ Παρθένος καὶ τὸ θεῖον βρέφος

Μακάριοι ὅσοι ἔχουσι πνευματικὰ ὦτα καὶ ἀκούουσι τὰς μυστικὰς ταύτας φωνὰς, αἱ ὁποῖαι ἰδίᾳ ἐπ' ἐσχάτων τόσον συχνὰ ἔρχονται ἐφ' ἡμᾶς ἀπὸ τῶν θαλασσῶν, ἀπὸ τῶν ὀρέων, ἀπὸ τῆς γῆς, ἀπὸ τοῦ οὐρανοῦ, καὶ μακάριοι ὅσοι εὐρίσκονται εἰς προσοχὴν.

† Ο ΣΜΥΡΝΗΣ ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΣ

Γ Ο Ν Ε Ι Σ Κ Α Ι Τ Ε Κ Ν Α

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΠΡΩΤΟΝ

Μεταξύ τῶν ποικίλων καὶ ποικιλονύμων κινδύνων, οἵτινες τὴν σήμερον ἀπειλοῦσι τὴν Πατρίδα καὶ τὴν κοινωνίαν, μοὶ φαίνεται ὅτι τὴν πρώτην πρέπει νὰ καταλάβῃ θέσιν ὁ πόλεμος καὶ ἡ ἐπίθεσις ἐναντίον τοῦ ἀρχαίου τῆς **οἰκογενείας** θεσμοῦ.

Ἀπὸ ἀπόψεως πρὸς τὸ παρὸν θεωρητικῆς μόνον ὑπάρχουσιν ἐν τοῖς συγχρόνοις ἀνθρώποι, ὧν ὁ ἀριθμὸς ἡμέρα τῆ ἡμέρα βαίνει ἀξαναόμενος, οἵτινες διατείνονται καὶ διίσχυρίζονται ὅτι ἡ οἰκογένεια ἐπέτελεσε πλέον τὸν προορισμὸν τῆς ἐπὶ τῆς γῆς.

Εἶνε, λέγουσιν οὗτοι, ἡ ἰδέα αὕτη τῆς οἰκογενείας, ἰδέα πεπαλαιωμένη, ἣτις δὲν συμβιβάζεται ποσῶς μετὰ τῆς πολιτικῆς καὶ κοινωνικῆς προόδου· διότι ἔννοια τῆς οἰκογενείας καθὼς ἐπίσης καὶ τῆς πατρίδος, δημιουργοῦσα φραγμῶν καὶ μεσότοιχα μετὰ τῶν ἀνθρώπων, περικλείει αὐτοὺς ἐν ἰαδιτέροις τάξεσι καὶ ἐμποδίζει αὐτὰς ἀπὸ τοῦ νὰ γνωρι-

σθῶσι μετὰ τῶν καὶ ἐπομένως νὰ ἀγαπηθῶσιν. Θὰ ἦτο κατ' αὐτοὺς συμφωνότερον πρὸς τὸ δημοκρατικὸν ἰδεῶδες καὶ ἰδίᾳ πρὸς τὴν ἰδέαν τῆς παγκοσμίου συναδελφώσεως, τῆς μεγάλης κληρονομίας, ἣν ὁ δέκατος ἔνατος ἐκληροδότησεν εἰς τὸν εἰκοστὸν αἰῶνα, νὰ μὴ γίνηται πλέον λόγος περὶ οἰκογενειῶν διακεκριμένων μετὰ τῶν, ἀλλὰ περὶ μεγάλης καὶ εὐρείας καὶ μοναδικῆς συναδελφώσεως, ἣς οἱ ἄνθρωποι πάντες θὰ ἦσαν

Τὸ πρόγραμμα τοῦτο φαίνεται ἐκ πρώτης ὄψεως λίαν ἐπαγωγὸν, ἀλλ' οἱ προβάλλοντες τοῦτο ὁπαδοὶ τῶν ἀνεμωλίων θεωριῶν λησιμονοῦσιν ὅτι ἵνα πραγματοποιήσῃσι τοῦτο ἔχουσιν ἀνάγκην ἀκριβῶς τῆς οἰκογενείας καὶ τοῦ βίου, ὅστις ἐν αὐτῇ ἀναπτύσσεται. Ποῦ οἱ ἄνθρωποι ἔμαθον, ποῦ αἱ μέλλουσαι γενεαὶ θὰ διδαχθῶσι τὴν παγκόσμιον ἀδελφοσύνην, ἂν μὴ ἐν τῇ ἐστίᾳ ταύτῃ, τὴν ὁποίαν ὅλοι ἀναγνωρίζουσιν ὡς τὸ ἄριστον σχολεῖον,

σιν ὡς τὸ ἄριστον σχολεῖον, ἐν ᾧ θὰ διδαχθῇ τις τὸν τρόπον τῆς παγκοσμίου ἀδελφοσύνης; Καὶ δὲν εἶνε ἀρὰ γε ἀναγκαῖον πρὸς καταρτισμὸν κοινωνικοῦ σώματος νὰ ὑπάρξῃ ἐν πρώτοις ἀνθρώπινον σῶμα μετὰ μελῶν διακεκριμένων, ἅτινα ἀναπληροῦσιν ἄλληλα βοηθούμενα ἀμοιβαίως καὶ τῶν ὁποίων τὸ σύνολον ἀρμονικῶς ταξιθετημένον χρησιμεύει ὡς τύπος καὶ πρότυπον διὰ τὸ κοινωνικὸν σῶμα; Ὁ ζῶν ὄργανισμὸς ἔσται τοσοῦτον μᾶλλον ἰσχυρὸς καὶ στερεὸς ὅσφ τὰ ἀποτελοῦντα αὐτὸν ἄτομα ἠθελον εἶσθαι καλῶς συνηρμοσμένα, σταθερὰ καὶ ὑγιῆ.

Ἐὰν ἐπὶ τούτοις ἐξετάσωμεν ἀπὸ πρακτικῆς ἀπόψεως τὸ ζήτημα, θὰ ἀντιληφθῶμεν διὰ τὴν οἰκογένειαν κίνδυνον μείζονα ἔτι. Οὗτος δὲ εἶνε ὁ σύγχρονος βίος, ὅστις μετ' ὄλων τῶν ψυχαγωγιῶν αὐτοῦ, τοῦ πυρετοῦ τῆς ἐργασίας καὶ τῶν ἀπολαύσεων, τῶν ἐργοστασιῶν, τῆς ἀδιακόπου κινήσεως καὶ ἐνεργείας, τῶν σιδηροδρόμων, τῶν τηλεφώνων, τῶν παντοειδῶν θεαμάτων, τῶν συνδικάτων, τῶν ἀπείρων ἀφορισμῶν πρὸς διασπάθησιν τῶν χρημάτων καὶ τῶν ἀναριθμήτων κοινωνικῶν σχέσεων, ἀπομακρύνει ἡμᾶς τῆς οἰκογενειακῆς ἐστίας.

Ἐνεκεν τῶν ἐξωτερικῶν τούτων θελγήτρων, ἡ οἰκογενειακὴ ἐστία ἀποβάλλει πολὺ ἐκ τοῦ θελγήτρου τῆς καὶ μικρὸν κατὰ μικρὸν κινδυνεύει ν' ἀποσβεσθῇ δι' ἔλλειψιν ῥωμαλέων χειρῶν πρὸς ὑποδαύλισιν τοῦ ἐν αὐτῇ πυρός. Ἡ παρούσα ἐποχὴ εἶνε κρίσιμος ὑπὸ τὴν ἔποψιν ταύτην· διότι κατ' αὐτὴν παλαίουσι πάλιν πεισματοδεσπότην δύο δυνάμεις, ἡ κεντροόφυξ ἀπὸ τῆς οἰκογενείας καὶ ἡ κεντρομόλος πρὸς αὐτήν. Ἐὰν λοιπὸν ἡ πρώτη ὑπερσχύσῃ, δὲν ὑπάρχει ἀμφισβολία ὅτι ἡ οἰκογένεια θὰ καταρρεύσῃ καὶ ἡ κοινωνία ἐπομένως σὺν αὐτῇ. Πρέπει δὲ οἱ σύγχρονοι ἡμῶν νὰ πεισθῶσι καλῶς, ὅτι ἡ ζωὴ τῆς κοινωνίας ἐξορτᾶται ἀποκλειτικῶς καὶ κυρίως ἐκ τῆς ζωῆς τῆς οἰκογενείας καὶ ὅτι ἐν ἡ ἡμέρᾳ αὕτη ἐκλείψῃ, οἱ ἄνθρωποι δὲν θὰ ἀπαρτίξωσι πλέον κοινωνίαν, ἀλλ' ὀρδὰς τοιαύτας, ὁποίας ἀποτελοῦσιν οἱ ἄγριοι τῆς Ἀφρικῆς ἢ κάλλιον ποίμνια πολυάριθμα ὅμοια πρὸς τὰ ἐπὶ τῶν Ἄλπεων βοσκόμενα. Ἐὰν δὲ τις δύναται νὰ ἀποθαρμάσῃ τὰ ζῶα ταῦτα, ἅτινα κατατρώγουσι τὰ χόρτα τῶν λειμώνων, δὲν δύναται ὅμως κατὰ τὸν αὐτὸν βαθμὸν νὰ ἀποθαρμάσῃ κοινωνίαν κατελθοῦσαν καὶ καταντήσασαν εἰς τοιαύτην κα-

τάσασιν. Ἐὰν ἐν τούτῳ συνίσταται, ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον ὁ κόσμος ἀποκαλεῖ Πρόοδον, τότε δύναται τις νὰ διερωτηθῇ ἂν εἶνε πραγματικῶς ἐπιθυμητὴ ἢ πρόοδος καὶ ἂν δὲν εἶνε προτιμότερον νὰ μένη τις εἰς τὴν κατωτάτην βαθμίδα τῆς τῶν ζώων ἐξελίξεως.

Ἄλλ' ἐκτὸς τούτων δὲν ἐπιχειροῦμεν ἐν τῷ παρόντι ἔργῳ νὰ ὁμιλήσωμεν περὶ τῆς οἰκογενείας γενικῶς, ἀλλὰ περὶ τῆς οἰκογενείας τῆς θεωρουμένης ὡς σχολῆς πρὸς ἀγωγὴν καὶ μόρφωσιν καὶ ἢ οἰκογένεια αὐτὴ εἶνε ἢ ἀρίστη καὶ οὐδὲν δύναται νὰ ἀναπληρώσῃ καὶ ἀντιταταστήσῃ αὐτήν. Τοῦτο δὲ ἀληθεύει προκειμένου οὐ μόνον περὶ τῆς διαπαιδαγωγήσεως τῶν τέκνων, ἀλλ' οὐχ ἦττον καὶ περὶ τῆς τῶν γονέων. Αἱ μητέρες καὶ οἱ πατέρες, οἵτινες θὰ ἀναγνώσῃ τὰς γραμμὰς ταύτας δὲν θὰ ἀντεῖπωσιν, ἂν διίσχυρισθῶ ὅτι ἡμεῖς οἱ γονεῖς τῶν τέκνων μας λαμβάνομεν παρ' αὐτῶν τοῦλάχιστον τόσα ὅσα πρὸς αὐτὰ παρέχομεν. Πόσα πράγματι μανθάνομεν! Πόσα ἀνακαλύπτομεν εἰς αὐτὰ πιστὰ κάτοπτρα, ἅτινα δεικνύουσιν ἡμῖν ὅ,τι πραγματικῶς εἴμεθα! Πόσῃν καλὴν θέλησιν, πόσας προσπαθείας μᾶς ἐνέπνευσαν, τὰς ὁποίας οὐδέποτε ἴσως ἄνευ αὐτῶν ἢ

θέλομεν γνωρίσῃ! Καὶ δὲν εἶνε ἐπὶ παραδείγματι ἀνάγκη νὰ γίνῃ τις πατὴρ ἢ μήτηρ διὰ νὰ δυνηθῇ νὰ ἐκτιμήσῃ καλῶς τοὺς κόπους, τοὺς ὁποίους ὑπέστησαν οἱ γονεῖς ἡμῶν, ἵνα μᾶς ἀναθρέψωσιν; Πόσοι ἄνδρες καὶ πόσαι γυναῖκες ἐνόησαν καὶ ἐξετίμησαν τὴν σοβαρότητα τοῦ βίου τὴν ἡμέραν ἐκεῖνην, καθ' ἣν ὁ Θεὸς ἐνεπιστεύθη αὐτοῖς ἀθάνατα πλάσματα, ἵνα ποδηγετήσωσιν τὰ πρῶτα αὐτῶν ἐπὶ τῆς γῆς βήματα! Ἴδου λοιπὸν πόσον ἀληθεύει ἢ ἰδέα, ὅτι τὸ ἀριστον τῶν μέσων ἵνα διαπαιδαγωγῶμεν ἡμᾶς αὐτοὺς εἶνε νὰ διαπαιδαγωγῶμεν τὰ τέκνα μας.

Ἄλλὰ τὸ ἐμποιοῦν μοι ἐντύπωσιν ἐν τῷ ζητήματι τούτῳ τῆς ἐντὸς τῶν κόλπων τῆς οἰκογενείας διαπαιδαγωγήσεως τῶν τέκνων εἶνε ἢ ἐλαφρότης μεθ' ἧς ἀντιλαμβάνονται τοῦζητήματος τούτου πολλοὶ τῶν γονέων. Μετ' ἀκατανόητου ἐλαφρότητος καὶ ἀναλησιᾶς φέρουσιν εἰς τὸν κόσμον ὄντα, τῶν ὁποίων τὴν διαπαιδαγώγησιν θεωροῦσιν οἱ τοιοῦτοι γονεῖς ὡς τι ἐκ τῶν δευτερευόντων δὲς δ' εἶπεῖν καὶ ἀδιαφόρων καθηκόντων καὶ ἀποδίδουσιν εἰς τούτο σχετικὴν σημασίαν, ἐνῶ ὠφειλον νὰ θέσωσιν ἐν τούτῳ τῷ καθήκοντι ὅλην τὴν συνείδησιν καὶ ὅλην

τὴν καρδίαν τῶν. Καὶ τοῦτο δὲ συμβαίνει ὄχι διότι εἶνε φύσει ἀνάληγοι, ἀφοῦ γνωρίζουσι νὰ εἶνε σοβαροὶ λίαν σοβαροὶ μάλιστα προκειμένου περὶ κοινῆς καὶ συνήθους ἐργασίας. Εἶδον χωρικούς μεριμνώντας περὶ τῶν ζώων, κηπουροὺς περὶ τῶν δένδρων, ἐργάτας περὶ τῶν μηχανῶν, οἰκοκυραίους περὶ τοῦ μαγειρείου καὶ τῆς οἰκίας αὐτῶν μετὰ ζήλου οὐ τοῦ τυχόντος, ἀλλὰ προκειμένου περὶ τῶν τέκνων αὐτῶν ἔχανον τὸν ζῆλον αὐτῶν

καὶ ἐφαίνοντο ὡς μὴ ἔχοντες πλέον συνείδησιν· ἐνῶ δὲ ἠγάπων πράγματι τὰ τέκνα αὐτῶν, ἐφαίνοντο ἐν τούτοις φρονοῦντες, ὅτι διὰ παρόμοιον ἐνασχόλησιν ὁ κόπος καὶ ἡ προσοχὴ δὲν εἶνε ἐκ τῶν ἀπαραιτήτων.

Εἶναι λοιπὸν μέγα τὸ ν' ἀπαιτῆ τις περὶ ἀθανάτων ὄντων προκειμένου τόσῃν προσοχὴν καὶ μέριμναν ὅση τοῦλάχιστον καταβάλλεται διὰ τὰς μηχανὰς, τὰ φυτὰ καὶ εἰς τὰ κτήνη;

† Ο ΤΡΑΛΛΕΩΝ ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΣ

ΠΕΡΙ ΠΡΟΣΕΥΧΗΣ

« Ἀδιαλείπτως προσεύχεσθε. »
(Δ. Θεσπ. ε', 17).

Πάντες οἱ ἄνθρωποι αἰσθάνονται τὴν ἀνάγκην τῆς προσευχῆς καὶ δυστυχεῖς θὰ ἐθεώρουν ἑαυτοὺς ἂν δὲν ἔκαμπτον τὸ γόνυ πρὸ τοῦ Οὐρανίου αὐτῶν πατρὸς ἵνα τῷ ἐμπιστευθῶσι τοὺς φόβους τῶν, τὰς ἐπιθυμίας τῶν.

Καὶ αὐτοὶ ἀκόμη οἱ ἀπερροφημένοι ὑπὸ τῶν κοσμικῶν φροντίδων, οἱ μὴ ἔχοντες καιρὸν ἵνα σκεφθῶσιν καὶ πέραν τῶν γῆινων ἀγαθῶν, ὅταν συμβῶν τι ἀνέλπιστον ἐπέλθῃ καὶ πρὸ πάντων ὅταν ἢ δυστυχία ἐπίκειται, τότε ἐν ὄνομα, ὅπερ ἐνόμιζον ὅτι ἐλησμόνησαν, προφέρουσι διὰ τῶν χειλέων τῶν, πρὸς τίνα νὰ προσηλωθῶμεν, πρὸς τίνα νὰ προστρέξωμεν, ὅταν ὁ κόσμος μᾶς ἐγκαταλείπῃ; πρὸς τίνα νὰ ἐμπιστευθῶμεν, ὅταν ἢ ἀγάπη μας ἀπωθῆται, ὅταν ἢ ἀρετὴ μας καὶ ἢ εὐτυχία μας ἀπειλήται; τίνα νὰ ἐπικαλεσθῶ-

μεν κατὰ τῆς ἀνηλεοῦς ὑπερηφανίας, ἐναντίον τῶν κλειστῶν καρδιῶν αἰτινες ἀπωθοῦσιν τὴν προσφορὰν; Κάτι τι τότε μᾶς ἐγείρει τοὺς δ-φθαλμούς μας πρὸς τὸν οὐρανὸν καὶ προσκαλεῖ τὸν Θεὸν εἰς βοήθειάν μας. Ἐὰν ἢ φύσις ἡμῶν ἐγένετο διὰ νὰ ὑποφέρῃ, διὰ νὰ πάσῃ, ἐγένετο ἐπίσης διὰ νὰ παραπονῆται πρὸς τὸν Θεὸν διὰ τὴν δυστυχίαν καὶ οὕτω νὰ εὐρίσκη ἀνακούφισιν καὶ ἐνθάρρυνσιν. Καὶ τὴν στιγμὴν, καθ' ἣν ὅλος ὁ κόσμος μᾶς ἐγκαταλείπει, ἐπανευρίσκομεν διὰ τῆς προσευχῆς τὸν μόνον φίλον ὅστις δὲν ἀπατᾷ ποτέ.—Ἡ προσευχὴ δὲν εἶναι μόνον καταφυγὴ ἐν ταῖς δυστυχίαις· εἶναι προφυλακτικὸν μέσον κατὰ τῆς ἀμαρμαρτίας. Ἄνθρωπός τις ἀφίεται ἐρμαῖον τοῦ πάθους του. Ἄντὶ νὰ ἀναμνησθῇ τῶν διδασμάτων τῆς

νεότητός του, σκέπτεται μόνον τὴν ἡδονὴν καὶ τὸ συμφέρον. Ἡ βία τῶν αἰσθήσεων του γεννᾷ ἐν τῇ ψυχῇ τοιοῦτόν τινα θόρουβον, ὥστε μόνον αὐτὰς ἀκούει. Ἐντείνει ὅλας τὰς δυνάμεις τῆς νοημοσύνης του πρὸς ἱκανοποίησιν τῶν ὀρέξεών του καὶ ἐνῶ ἱκανοποιεῖ αὐτὰς, σκέπτεται μόνον πῶς νὰ ἐξεγείρῃ αὐτὰς ἐκ νέου ἵνα τὰς ἱκανοποιήσῃ καὶ πάλιν. Ἐν τῇ ὑποδουλώσει ταύτῃ τοῦ ἑαυτοῦ του εἰς τὴν ἡδονὴν καὶ εἰς τὴν ζήτησιν αὐτῆς ἀπόλλυσι τὴν αἰσθησιν τοῦ καλοῦ καὶ δικαίου· ἡ θέλησις του, ἀκαταπαύστως παρασυρομένη ὑπὸ τοῦ αὐτοῦ πράγματος, μαραινεται καὶ καθίσταται ἀνίκανος εἰς ἀντίστασιν. Ἡ νόησις κακῶς καλλιεργούμενη, ὑπηρετουμένη ὑπὸ ὀργάνων ἐπιβλαβῶν, αἰσχίστων σοφισμάτων, ἐξησθενημένη, ἀποπλανημένη, ἀδυνατεῖ πλέον νὰ διακρίνῃ καὶ νὰ ἀκολουθήσῃ τὸ ἀληθές· μεταχειρίζεται τὰς ὑπολοίπους δυνάμεις εἰς ὑπηρεσίαν τῶν ἀγενῶν ὀρέξεων· οὕτω καταπίπτει ἀπὸ ἡμέρας εἰς ἡμέραν τὸ εὐγενές αὐτὸ τὸ δημιούργημα, τὸ πλασθὲν ἵνα βασιλεύῃ ἐπὶ τοῦ κόσμου καὶ ἐφ' ἑαυτοῦ, ὅταν, ἐντὶ νὰ στρέφῃται πρὸς τὸν οὐρανὸν, καὶ νὰ ἀρχίσῃ τὴν ζωὴν τοῦ οὐρανοῦ ἐπὶ τῆς γῆς, θεωρῇ καὶ ὑπολαμβάνει τὸν κόσμον ὡς τὸ πᾶν, προσηλοῦται αὐτῷ πάσῃ δυνάμει, καὶ θεωρεῖ ὡς δόξαν του νὰ λησμονήσῃ τὸ ἐπίλοιπον. Τίς δύναται νὰ τὸν ἐλκύσῃ ἐκ τῆς ἀβύσσου ὅπου θάπτεται; ἴσως δὲν τῷ ἐχρειάζετο παρὰ σημείον τι ὅπερ θὰ τῷ ὑπεμίμνησκε τὸν Θεόν. Αὕτη μόνη ἢ σκέψις θὰ τὸν ἐβοήθει νὰ νικήσῃ. Τὸ ὄνομα τοῦτο φέρει μεθ' ἑαυτοῦ ὅλην τὴν πομπὴν παντὸς ὅ,τι μέγα ἐπὶ γῆς. Σημαίνει τὴν ἀλήθειαν καὶ τὴν ἀρετὴν, παρέχει ἡδονὰς

ὑφ' ὧν ἡ ψυχὴ μεθύσεται, καὶ ἐν συγκρίσει πρὸς τὰς ὁποίας πᾶσαι αἱ ἄλλαι εἶνε μηδαμναί.

Εἶνε φῶς, ὅπερ δεικνύει ἡμῖν ἐναργῶς τὴν ἀθλιότητα τῶν αἰσchrῶν παθῶν. Ὅσον καταβεβλημένη καὶ ἂν εἶνε ψυχὴ τις κέκχηται σύνολόν τι ἐνθυμήσεων θελκτικῶν καὶ ζωηρῶν, ἅς τὸ μέγα τοῦ Θεοῦ ὄνομα ἐξεγείρει· καὶ πᾶς ἰατρὸς τῶν ψυχῶν γνωρίζει ὅτι ἡ θεραπεία εἶναι δυνατὴ ἀφ' ὅτου ὁ ἀσθενὴς συνησθάνθῃ τὴν ἀνάγκην τῆς προσευχῆς.

Οὕτως ἡ προσευχὴ ὡς παρηγορία ἢ φάρμακον ἔχει μέγαν χῶρον ἐν τῇ ζωῇ. Ἀλλὰ δύναται ἀράγε ἡ προσευχὴ νὰ συμβιβασθῇ μετὰ τῆς προνοίας; ἐὰν θεωρήσῃ τις τὸν Θεὸν ὡς πατέρα ἀκαταπαύστως προνοοῦντα περὶ τῆς εὐτυχίας ἐκάστου τῶν τέκνων, χαίροντα ἐπὶ τῇ χαρᾷ αὐτῶν καὶ λυπούμενον ἐπὶ ταῖς συμφοραῖς αὐτῶν, προσεκτικὸν εἰς τὰς ἀνάγκας ἐκάστης ἡμέρας καὶ μετρίζοντα χάριν αὐτῶν τοὺς γενικοὺς νόμους, ἱκανὸν μάλιστα νὰ συγκινήθῃ ὑπὸ θερμῆς προσευχῆς καὶ νὰ εἰσακούσῃ δεήσεως καὶ ἰκεσίας ἐπιμόνου πρὸς παροχὴν δώρου καὶ χάριτος, ἡ προσευχὴ θὰ ἦτο πράγματι δυνατὴ, χρήσιμος, ἀποτελεσματικὴ.

Ἀλλ' ἐν τῇ τόσον θελκτικῇ ταύτῃ εἰκόνι τῆς θείας προνοίας πολλὰ ὑπάρχουσι τὰ ἀναληθῆ. Ὁ κοινὸς σύνδεσμος τοῦ Θεοῦ μεθ' ἡμῶν εἶνε ταπεινῶσις Αὐτοῦ. Εὐθὺς ὡς λάβῃ τις ὑπ' ὄψει τὴν τελειότητα Αὐτοῦ, εἶνε ἀδύνητον νὰ ἀποδεχθῇ ὅτι δύναται νὰ μεταβάλλῃ τι ἐκ τῶν ἀπαξ ἀποφασισθέντων, καὶ ὅτι ἡ μεταβολὴ αὕτη ὡς αἴτιον θὰ ἔχῃ ὄν τι τόσον κοῦφον, τόσον ἀσύνητον, ὁποῖος εἶνε ὁ ἄνθρωπος. Εἰς μάτην ἐζήτησαν διέξοδον: Ἐὰν ὁ Θεὸς μεταβάλλῃ τὴν θέλησίν του, δὲν

εἶνε ἀναλλοίωτος· δὲν εἶνε πάντοτε ἴσος καὶ ὅμοιος ἑαυτῷ· πίπτει ὡς ἡμεῖς ἐν τῇ κινήσει καὶ ἐν τῷ χρόνῳ καὶ τὸ ἀπειρον τοῦ διαφεύγει. Ἴνα δὲ ἀπαλλαγῶμεν τοῦ συμπεράσματος τούτου, πρέπει νὰ ὑποθέσωμεν ὅτι ἡμεῖς τοῦταντίον βελτιοῦμεν τὰ σχέδια τοῦ Θεοῦ, τὰ ὁποῖα διασαφηνίζομεν καλλίτερον· ὅλαι αὐταὶ αἱ ὑποθέσεις δὲν δύναται νὰ στηριχθῶσιν. Ἐρυθριᾷ τις καὶ νὰ τὰς ἐκστομήσῃ, ἀδυνατεῖ νὰ τὰς ἀκούσῃ, ὁ Θεός. Οὕτως ὁ τόσον ἀγαθὸς κατὰ τὸ φαινόμενον, εἶναι ἀπλοῦς ἐργάτης ἀτελής, τοῦ ὁποῖου τὸ ἔργον ἔχει ἀνάγκην ἐκάστοτε νὰ ἐπισκευάζεται, καὶ ὅστις ἀναγκαίως τὸ ἐπισκευάζει κακῶς, ἐὰν ἐπακούῃ πασῶν τῶν εὐχῶν μας τῶν ἀφρόνων καὶ ἀντιφατικῶν. Εἰς μάτην λέγουσιν ὅτι ἐπακούει τῶν εὐχῶν μας μόνον ὅταν εἶναι λογικαί. Τοῦτο

εἶναι κοινὸς μόνον λόγος· διότι θὰ ἦσαν λογικαὶ ἐὰν ἦσαν κατὰ τὴν θέλησιν Του, καὶ ἐπομένως καταντᾷ νὰ λέγῃ τις ὅτι δὲν τὰς ἀκούει ποτέ.

Οὕτως ὁ Θεὸς εἶναι ἀναλλοίωτος. Δὲν μεταβάλλει ποτὲ τὰ σχέδιά Του, καὶ αἱ εὐχαὶ μας δὲν δύναται νὰ μετατρέψωσι τὴν τάξιν Του. Εὐρισκόμεθα μεταξὺ δύο ἀληθειῶν, αἰτινες φαίνονται ἀντιφατικαί: ἡ μία ὅτι ἡ προσευχὴ εἶναι δι' ἡμᾶς καθήκον καὶ ἀνάγκη· ἡ ἄλλη ὅτι ἡ προσευχὴ εἶναι ἀνωφελὴς, ἀνίσχυρος, καὶ ἀδύνατος.

Ἡ ἀντίφασις αὕτη εἶναι μᾶλλον φαινομενικὴ ἢ πραγματικὴ καὶ γίνεται ἀφορμὴ οὐχὶ ν' ἀπορρίψωμεν τὴν προσευχὴν, ἀλλὰ νὰ ζητήσωμεν τὸν ἀληθῆ αὐτῆς χαρακτῆρα.

(J. Sim n)

(Ἔπεται ἡ συνέχεια) T. X.

ΠΕΡΙ ΘΑΝΑΤΟΥ

Λόγος ἐκφωνηθεὶς ἐν τῷ ναυδριῷ τῆς κατὰ Χάλκην ἱερᾶς
Θεολογικῆς Σχολῆς τῇ Θ'. Κυριακῇ τοῦ
Λουκᾶ 20 9)βρίου 1911

ὑπὸ Ἱερομονάχου **ΙΩΑΝΝΟΥ ΚΟΚΚΙΝΑΚΗ**

(Συνέχεια ἐκ τοῦ ὑπ' ἀριθ. 81 φυλλαδίου καὶ τέλος)

Τὸ ἄκουσμα μόνον τῆς νηστείας μᾶς πλήττει καὶ μᾶς ἀπόθαρρύνει καὶ μόνη ἢ προσέγγισις τῶν ἡμερῶν τῆς μετανοίας μᾶς ῥίπτει εἰς στενοχωρίαν· θεωροῦμεν δυστυχεῖς τοὺς φέροντας τὸν ζυγὸν τοῦ Χριστοῦ καὶ τοὺς ἀρνούμενους τὸν κόσμον μετὰ τῶν ἡδονῶν αὐτοῦ διὰ νὰ ἀρέσωσι τῷ Χριστῷ. Ἀλλ' εἰς τὴν κλίνην τοῦ θανάτου ἡ μᾶλλον παρήγορος σκέψις δι' ἀληθῶς χριστιανικὴν ψυχὴν εἶνε ἡ ἀνάμνησις τῶν ἀντιξῶν, αἵτινα τῇ συνέβησαν

διὰ τὸν Θεὸν τῆς. Ἐννοῶ τότε πᾶσαν τὴν ἀξίαν τῆς μετανοίας· διότι ἐκεῖνο, ὅπερ παρηγορεῖ τὴν ψυχὴν εἶνε ὅτι δὲν ἔχει θυσιάσει εἰμὴ ἡδονὰς στιγμιαίας, ἐξ ὧν δὲν θὰ τῇ ὑπελείπετό τι πλὴν τῆς συγχύσεως καὶ τοῦ αἰσχύους. Πᾶν ὅ,τι θὰ εἶχεν ὑποφέρει διὰ τὸν κόσμον, θὰ ἀπώλετο δι' αὐτὴν κατὰ τὴν τελευταίαν ταύτην στιγμὴν, ἐνῶ πᾶν ὅ,τι ἔχει ὑποφέρει διὰ τὸν Θεὸν εἴτε δάκρυον, εἴτε θλίψις, εἴτε τιμωρίαν διὰ ζωηρότητά τινα, εἴτε θυσίαν

διὰ τινὰ ματαίαν ἱκανοποίησιν, ὅλα ταῦτα δὲν θὰ λησμονηθῶσι ποτε καὶ θὰ διαρκέσωσιν, ὅσον αὐτὸς ὁ Θεός. Ἴδου τί προσφέρει εἰς ἀληθῶς πιστεύουσιν ψυχὴν τὸ παρελθὸν κατὰ τὴν ἐπιθανάτιον κλίνην. Αἱ στερήσεις καὶ αἱ θλίψεις, αἵτινες ὀλίγον διήρκεσαν, μέλλουσι νὰ τῇ εἶναι παρήγοροι αἰωνίως. Ὁ χρόνος τῶν κινδύνων καὶ τῶν πειρασμῶν παρήλθεν. Οἱ τόσοι κινδύνοι, τοὺς ὁποίους εἶχε διατρέξει ἡ ἀθωότης της, ἐξηφανίσθησαν. Αἱ περιπτώσεις καθ' ἃς ἡ ὀρεγὴ του ἐκινδύνευσεν νὰ ναυαγήσῃ, ἀπεμακρύνθησαν διὰ παντός. Οἱ διαρκεῖς ἀγῶνες, οὓς εἶχεν ὑποστῆ πρὸς κατανίκησιν τῶν παθῶν του ἔληξαν. Τὰ ὑπὸ τῆς σαρκὸς αὐτοῦ προβαλλόμενα εἰς τὴν εὐσέβειαν κωλύματα ἐπὶ τέλους ἐξεμηδενίσθησαν. Πόσον ἡδὺ εἶναι ὅταν τις φθάσῃ εἰς τὸν λιμένα, νὰ ἀναμνησκηται τὴν τρικυμίαν καὶ τὰς θυέλλας! Ὅταν τις νικήσῃ εἰς δρόμον πόσον ἀγαπᾷ νὰ ἐπανέρχεται διὰ τῆς φαντασίας ἐπὶ τῶν βημάτων του καὶ νὰ ἐπαναβλέπῃ τὰ μᾶλλον ἀξιοσημεῖωτα μέρη τοῦ σταδίου, τὰ ἐμπόδια, τὰς δυσκολίας, αἱ ὁποῖαι τὸν κατέστησαν ἐνδοξόν.

Μοὶ φαίνεται ὅτι ὁ δίκαιος εἶνε τότε ὡς τις ἄλλος Μωϋσῆς, ἀποθανὼν ἐπὶ τοῦ ἱεροῦ ὄρους, ὅπου ὁ Κύριος τῷ ὤρισεν τὸν τάφον «ἀνάβα εἰς τὸ ὄρος...καὶ τελευταία» (Δευτερ. λβ. 49). Ὁ Μωϋσῆς, ὅστις πρὶν ἐκπνεύσῃ στρέφον τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ ἀπὸ τοῦ ὕψους τοῦ ἱεροῦ ἐκείνου τοῦ οὐρανοῦ καὶ βλέπων τοὺς ὀφθαλμοὺς ἐπὶ τὰς ἐκτάσεις ἐκεῖνας τῶν χωρῶν, τῶν λαῶν, τῶν βασιλείων, «τίνα πρὸ ὀλίγου διέτρεξε καὶ τὰ ὁποῖα καταλείπει ὀπισθεν αὐτοῦ, ἐ-

πανευρίσκει ἐκεῖ κινδύνους ἀναριθμήτους, ἀφ' ὧν εἶχεν ἐκφυγεῖ ἐνθυμεῖται τὰς μάχας τῶν ἐθνῶν ἠττηθέντων, τὰς κοπώσεις τῆς ἐρήμου, τὰς ἐνέδρας τῆς Μαδιάμ, τοὺς γογγυσμοὺς καὶ τὰς συκοφαντίας τῶν ἀδελφῶν του, τοὺς οὓς ἐξ Αἰγύπτου διέφυγε, τὰ ὕδατα τῆς Ἐρυθρᾶς θαλάσσης, ἅτινα ὑπερεπήδησε, τὴν πείναν, τὴν δίψαν καὶ ἐν γένει τὰς κοπώσεις, ἃς ὑπέστη, καὶ ἐγγίσας τέλος εἰς τὸ εὐτυχὲς ὄριον τῶν ἐργασιῶν καὶ χαιρετίσας μακρόθεν τὴν πατρίδα ταύτην, τὴν εἰς τοὺς πατέρας αὐτοῦ ἐπαγγελθεῖσαν, ψάλλει εὐχαριστήριον ᾄσμα τῷ διασώσαντι αὐτὸν Θεῷ. Οὕτω συμβαίνει καὶ εἰς ψυχὴν δικαίαν· αἱ θλίψεις τῶν πταισμάτων αὐτῆς ἐν τῇ τελευταίᾳ ταύτῃ στιγμῇ δὲν εἶνε πλέον εἰμὴ θλίψεις παρηγορίας ἢ τρυφερότητος· τὰ δάκρυα, ἅτινα ἡ ἀνάμνησις αὐτῆς τῇ ἀποσπᾷ εἰσέτι δὲν εἶνε πλέον εἰμὴ δάκρυα χαρᾶς καὶ εὐγνωμοσύνης. Αἱ ἄλλοτε ἐπιδειχθεῖσαι εὐσπλαγχνίαι τοῦ Θεοῦ ἐπ' αὐτὴν τὴν πληροῦσιν ἐμπιστοσύνης καὶ νέων ἐλπίδων. Αὕτη δὲν φαντάζεται πλέον τὸν Θεόν, ὡς ἐν ταῖς ἡμέραις τοῦ πένθους καὶ τῆς μελαγχολίας ὡς κριτὴν τρομερὸν, τὸν ὁποῖον εἶχε προσβάλει καὶ ἔπρεπε νὰ ἐξιλεώσῃ, ἀλλ' ὡς πατέρα εὐσπλαγχον καὶ Θεὸν πάσης παρηγορίας, ὅστις μέλλει νὰ τὴν δεχθῆ εἰς τοὺς κόλπους του καὶ νὰ τὴν ἀναπαύσῃ ἐκ πάντων τῶν κόπων· αὕτη διαρκῶς ἀναμνησκηται τῆς γνωστῆς ἐκεῖνης τοῦ Σωτῆρος φωνῆς «Δεῦτε πρὸς με πάντες οἱ κοπιῶντες καὶ πεφορτισμένοι κἀγὼ ἀναπαύσω ὑμᾶς.» (Ματθ. ια'. 28).

Ἀλλὰ τὴν παρηγορίαν τῆς ψυχῆς δικαίως δὲν παρέχει μόνον ἡ ἀνάμνησις τοῦ ἀμέμπτου παρελθόντος

ἀλλὰ ἡ παρατήρησις τῆς τελευταίας ταύτης στιγμῆς, καθ' ἣν αὕτη πρὸ οὐδενὸς ἐκπλήττεται, οὐδενὸς ἀποχωρίζεται, οὐδὲν εἰς τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτῆς μεταβάλλεται. Δὲν τὴν ἐκπλήσσει ἡ ἡμέρα τοῦ Κυρίου, διότι τὴν περιέμενε, τὴν ἐπόθει. Ἡ σκέψις τῆς τελευταίας ταύτης ὥρας εἰσῆρχετο εἰς ὅλας τὰς πράξεις της, εἰς ὅλα τὰ σχέδια της· ἐκανόνιζεν ὅλους τοὺς πόθους της· ἐνεψύχου πᾶσαν πορείαν τοῦ βίου της. Ἐκάστη ὥρα, ἐκάστη στιγμή τῇ ἐφαίνετο ἐκείνη, καθ' ἣν ὁ δίκαιος κριτῆς ἐμελλε νὰ ζητήσῃ λόγον τῶν πράξεων της. Αὕτη ἔζησε παρασκευάζουσα διηνεκῶς ἑαυτὴν διὰ τὴν τελευταίαν ταύτην ὥραν θεωρεῖ τὸν κόσμον ὡς ὄναρ, ὅπερ παρέρχεται, ὡς καπνὸν, ὅστις μακρόθεν ἀπατᾷ, καὶ ὅστις ἐγγύθεν δὲν ἔχει τι τὸ μόνιμον καὶ πραγματικόν. Αἰσθάνεται τότε χαρὰν ἁγίαν, διότι ἔκρινε περὶ τοῦ κόσμου, ὡς ἔδει νὰ κρίνῃ περὶ αὐτοῦ· διότι δὲν προσεκολλήθη εἰς ὅτι ἐμελλε ἐν μιᾷ στιγμῇ νὰ τῇ διαφύγῃ, διότι δὲν ἀνέθηκε τὰς ἐλπίδας αὐτῆς εἰμὴ εἰς μόνον τὸν Θεόν, ὅστις διαμένει πάντοτε διὰ νὰ ἀνταμείβῃ αἰωνίως ἐκείνους, οἵτινες ἐλπίζουν εἰς αὐτὸν. Ὑψιστε Θεε! ὁποῖον φῶς! ὁποῖα εἰρήνη! ὁποῖος εὐτυχῆς ἐνθουσιασμός! ὁπόσαι ἀγαθαὶ συγκινήσεις ἀγάπης χαρᾶς καὶ εὐχαριστίας συμβαίνουσιν ἐν τῇ πιστῇ ταύτῃ ψυχῇ! Ὅσον ἡ διάλυσις τοῦ ἐπιγείου ἀνθρώπου πλησιάζει, τόσον ὁ νέος ἄνθρωπος τελειοῦται καὶ συμπληροῦται ὅσον ἡ πύλιος οἰκία καταρρέει, τόσον τὸ πνεῦμα ἀπαλλάσσεται καὶ ζωογονεῖται. Δὲν τρέμει πρὸ τοῦ θανάτου, διότι μετ' ὀλίγον θὰ ἀνήκῃ πλέον εἰς τὸ μεγαλεῖον καὶ τὸ ἀναλλοίωτον τοῦ Θεοῦ, διότι μέλλει νὰ ἐνωθῇ μετ'

αὐτοῦ καὶ νὰ ζῇ μετ' αὐτοῦ διὰ παντός. Ὁ θάνατος εἶναι ἡ τελευταία στιγμή, μετ' ἣν ἄρχεται ἡ αἰωνιότης. Ἴδου βαδίζει πλέον με βήμα ἤρεμον καὶ μεγαλοπρεπὲς πρὸς αὐτὴν. Δὲν βλέπει πλέον εἰμὴ τὸ μέλλον, ἡ σκέψις τοῦ ὁποῖου πληροῦ χαρᾶς καὶ εὐφροσύνης αὐτὴν ἐν τῇ ἐπιθανάτιῳ κλίνῃ. Διατροπᾷ ἤδη διὰ τῶν τεθνεώτων ὀφθαλμῶν τὸ νεφύδιον τῆς θνητότητος, τὸ ὁποῖον τὴν περικυκλοῖ εἰσέτι καὶ βλέπει, ὡς ὁ πρωτομάρτυς Στέφανος, τοὺς κόλπους τῆς δόξης καὶ τὸν Υἱόν του ἐν δεξιᾷ τοῦ Πατρὸς ὅπως ἔτοιμον νὰ τὴν δεχθῆ· γνωρίζει καλῶς ὅτι οἱ ἐν Κυρίῳ ἀποθνήσκοντες δὲν ἀπόλλυνται ἀνεπιστρέπτει, ἀλλὰ διαμένουσι μετὰ τοῦ αἰεὶ διαμένουτος δημιουργοῦ αὐτῶν. Καὶ ἡδη ὑποῦσα εἰς τοὺς οὐρανούς ὡς ὁ πρεσβύτερος Συμεὼν τοὺς σβεννυμένους ὀφθαλμοὺς καὶ θεωροῦσα τὸν Κύριον, ὅστις ἔρχεται πρὸς αὐτὴν, τῷ λέγει μυστικῶς «νὺν ἀπολύεις με, Δέσποτα, κατὰ τὸ ρημά σου ἐν εἰρήνῃ». Καὶ ἰδὼν αὕτη κεκαθαυμένη διὰ τῆς μετανοίας, ἐνισχυμένη διὰ τῶν τιμίων δώρων, ὑποβασταζομένη ὑπὸ τῆς πρὸς τὸν Θεὸν ἐλπίδος, παραμυθουμένη ὑπὸ τῆς χάριτος τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, κλείει τοὺς ὀφθαλμοὺς μετὰ χαρᾶς ἁγίας, ἀναπαύεται ἐν Κυρίῳ καὶ ἐπιστρέφει εἰς τοὺς κόλπους ὁθεν ἐξῆλθεν.

Ἴδου, ἀγαπητοὶ ἀδελφοί, τὰ αἴτια τὰ προξενούντα ἡμῖν φόβον καὶ τρόμον πρὸ τοῦ θανάτου, ὡς καὶ τὰ μέσα δι' ὧν ἀπαλασσόμεθα τοῦ φόβου τούτου. Ταῦτα μὲν εἶναι ἡ διαρκῆς μνεῖα τοῦ θανάτου ἢ καθ' ἐκάστην ἐξέτασις τοῦ παρελθόντος βίου καὶ ἡ ἀδιάλειπτος μνεῖα τοῦ μέλλοντος, εἶναι ἡ ἀκράδαντος πί-

στις εἰς τὸν Θεὸν καὶ ἡ πεποίθησις περὶ μελλούσης ἀνταποδόσεως. Ἐκεῖνα δὲ ἡ παντελής λήθη τοῦ θανάτου, ἡ παραγνώρισις τοῦ κόσμου καὶ τῶν ἐν τῷ κόσμῳ ἡ ψυχῇ τε καὶ διανοίᾳ προσκόλλησις εἰς αὐτόν· εἶναι ὅτι οὐδέποτε σκεπτόμεθα ὅτι ἡ ἐνταῦθα ζωὴ ἡμῶν εἶναι βραχεῖα· εἶναι ἡ ἐπ' ἀόριστον ἀναβολὴ τῆς διορθώσεως καὶ μετανοίας ἡμῶν, εἶναι ἡ θεοποίησις τῆς σαρκὸς ἡμῶν· εἶναι ὅτι καὶ ἡμεῖς ὡς ὁ Ἄφρων τοῦ σημερινοῦ Εὐαγγελίου, ὅλην ἡμῶν τὴν προσοχὴν καὶ φροντίδα στρέφομεν πρὸς ἡμᾶς αὐτούς, ἐπαναλαμβάνοντες τὸ τοῦ Ἄφρονος «ψυχῇ, ἔχεις πολλὰ ἀγαθά... ἀναπαύου, φάγε, πίε, εὐφραίνου», χωρὶς νὰ σκεπτόμεθα ὅτι δυνατὸν αἴφνης καὶ παρ' ἐλπίδα ν' ἀκούσωμεν καὶ ἡμεῖς, ὡς ἐκεῖνος, ταύτης τῆς φρικτῆς τοῦ Θεοῦ φωνῆς: «Ἄφρων, ταύτη τῇ νυκτὶ τὴν ψυχὴν σου ἀπαιτοῦσιν ἀπὸ σοῦ, ἃ δὲ ἠτοίμασας τίνοι ἔσται;»

Μὴ γένοιτο, ἀγαπητοί, ν' ἀκούσωμεν τὴν φωνὴν ταύτην ὅπως ἀνέτοιμοι. Σπουδάσωμεν, ἵνα ὁ βίος ἡμῶν προσεγγίσῃ ἀπὸ τοῦ νῦν πλεον παρά ποτε πρὸς τὸν βίον τῶν δικαίων, ἵνα οἱ φόβοι τοῦ θανάτου διασκεδασθῶσιν ἐνώπιον τοῦ αἰσθήματος τῆς αὐξανούσης ἀρετῆς καὶ τελειότητος. Ἐπιποθήσωμεν τὴν ἀληθινὴν ἡμῶν πατρίδα, τὴν ἐν οὐρανοῖς καὶ προσπαθήσωμεν

νὰ καταστῶμεν ἄξιοι πολῖται αὐτῆς. Στρέψωμεν τὴν προσοχὴν ἡμῶν πρὸς τὴν πόλιν ταύτην τὴν ἀγίαν, πρὸς τὴν διαμονὴν τῶν δικαίων καὶ τῶν προφητῶν. Μετανοήσωμεν διὰ τὸν πρότερον ἡμῶν βίον τὸν ἐν ἀμαρτίαις ὅπως διεληθόντα. Συγκινήσωμεν τὸν Κύριον, ἵνα ἀνοίξῃ ἡμῖν τὴν ὁδὸν τῶν ἁγίων καὶ τὰς θύρας τῆς αἰωνίου μακαριότητος.

Ναί, Κύριε ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστέ, δὸς ἡμῖν, ὅπως πάντοτε ἔχοντες κατὰ νοῦν τὸν θάνατον μὴ καταληφθῶμεν ὑπὸ φρίκης, ὅταν ἐπιστῇ ἡ ἡμέρα τῆς ἐξόδου ἡμῶν καὶ ἀξιῶσιν ἡγᾶς τῆς οὐρανοῦ σου βασιλείας. Ἀμήν!

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΘΕΙΟΥ ΚΗΡΥΓΜΑΤΟΣ

Ἀῤῥιον Κυριακὴν 6 Ἰανουαρίου οἱ ἱεροκήρυκες τῆς θερησκευτικῆς ἀδελφότητος «Εὐσεβείας» θὰ κηρύξωσιν ὡς ἑξῆς:

Ὁ ἱερολόγ. κ. Γρ. Ὁρφανίδης π. μ. ἐν τῷ ἱερῷ ναῷ Ἀγ. Δημητρίου.

Ὁ ἐλλόγ. κ. Π. Παπαδήμου π. μ. ἐν τῷ ἱερῷ ναῷ τοῦ Νοσοκομείου.

Ὁ ἐλλόγ. κ. Π. Κασιναβάκης π. μ. ἐν τῷ ἱερῷ ναῷ τῆς Ἀγ. Αἰκατερίνης, μ. μ. δὲ ἐν τῇ Σχολῇ Ἀγ. Δημητρίου.

Ὁ ἐλλόγ. κ. Β. Εὐθυμίου π. μ. ἐν τῷ ἱερῷ ναῷ Εὐαγγελιστρίας, μ. μ. δὲ ἐν τῇ σχολῇ Τιμίου Προδρόμου (Σχοινάδικα).

Ὁ ἐλλόγ. κ. Ἀνδρ. Κουρνιακῆς μ. μ. ἐν τῇ σχολῇ Ἁγίου Γρυφῶνος.

ΣΗΜ. Τὸ ἐν ταῖς σχολαῖς κήρυγμα ἀρχεται τὴν 3ην ὥραν μ. μ.

Ο Ρ Ο Ι Σ Υ Ν Δ Ρ Ο Μ Η Σ

Ἐν Σμύρῃ	Γρ. ὁργ.	24
» ταῖς ἐπαρχίαις	»	30
» τῷ ἑξωτερικῷ.	φρ. χρ.	7
» Ἀμερικῇ	φρ. χρ.	10

Ἐκαστον τεύχος μεταλ. 2

Ἑλευθῦνος: Π. Γ. ΛΟΥΚΕΛΛΗΣ